

V. ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Ο ΟΡΟΣ «ΘΩΡΑΞ» ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΜΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Δημήτρης Μαλτέζος, Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, Τζανείο ΓΝΠ Πειραιά

Πολλές φορές στα σταυροδρόμια της παιδείας και της Ιατρικής συναντούμε τη λέξη «θώραξ», τόσο στην Ιατρική, όσο και στη Λόγια βιβλιογραφία. Θα κάνουμε ένα ταξίδι ανά τους αιώνες για να προσεγγίσουμε τις απαρχές της λέξης, διερευνώντας την ετυμολογία της και την κατά καιρούς σημασία της, όπως επίσης και την προέλευση της.

Αναφέρεται από πολλούς συγγραφείς, ότι ο όρος «θώραξ» έχει προέλευση από την αρχαία Σανσκοριτική και ότι εισήλθε (;) στην Ελληνική γλώσσα πολύ πρώιμα. Πιστεύεται ότι παράγεται από τις λέξεις *dharaka*, *dhara*, *dharamhna*, οι οποίες σημαίνουν θήκη, δοχείο, αγγείο, όπως επίσης κρατώ, στηρίζω, προστατεύω¹. Κατά την εισαγωγή της στην Ελληνική γλώσσα, η λέξη διατήρησε την αρχική της σημασία (προστασία). Έτσι, «θώραξ» σήμαινε «τοιχωματική συσκευή» τοποθετημένη εξωτερικά γύρω από τραυτά σημεία του σώματος ή νέος πλοίου ή μιας πόλης με σκοπό την «οχύρωση» τους και επομένως την προστασία τους². Η χρήση του όρου με τη σημασία του «προστατευτικού τοιχώματος» χρονολογείται για πρώτη φορά από την εποχή των Ομηρικών επών³ (αναφέρεται μόνο στην Ιλιάδα)⁴, περίπου στον 8ο αιώνα π. Χ. Συναντάμε επίσης τον όρο σε κείμενα πολλών Κλασσικών αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, όπως του Γαληνού, Πausανία, Ηρόδοτου, Αριστοφάνη, Πλάτωνα, Αριστοτέλη και Ιπποκράτη (η πρώτη αναφορά με Ιατρικό εννοιολογικό περιεχόμενο).

Με βάση όλα τα ανωτέρω, ερευνήσαμε πηγές πέραν του Ομήρου. Η έρευνα υπήρξε δύσκολη δεδομένου ότι τα γραπτά κείμενα στην Ελληνική γλώσσα είναι ελάχιστα σ' αυτή τη περίοδο της Ελληνικής προϊστορίας (Εποχή του Χαλκού). Όμως, ο John Chadwick, καθηγητής Κλασσικών Γλωσσών στο Πανεπιστήμιο του Cambridge, γράφει (Ο Μυκηναϊκός Κόσμος): «η γνωστή Ελληνική λέξη θώραξ έχει βρεθεί στις πινακίδες της Πύλου ως θώρακες»⁵. Ο Michael Ventris και ο John Chadwick που συνεργάστηκαν στην αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β και απέδειξαν ότι είναι μια πρώιμη Ελληνική διάλεκτος⁶, επίσης ανευρίσκουν τον όρο «θώραξ» στα Μυκηναϊκά αρχεία⁷. Ο James Thomas Hooker, διαπρεπής Άγγλος καθηγητής Κλασσικών Γλωσσών και ειδικός στην Γραμμική Β, γράφει στο έργο του «Εισαγωγή στη Γραμμική Β»⁸: «Από τις πινακίδες της Τίρυνθας προσφάτως ταυτοποιήθηκε η λέξη θώρακας με το ιδεόγραμμα της, που εμφανίζει ένα κοντομάνικο χιτώνα».

Συμπερασματικά λοιπόν, ένας καλόπιστος ερευνητής διακρίνει μια ετυμολογική αυθυπαρξία της λέξης «θώραξ» στην πανάρχαια Ελληνική γλώσσα, η οποία μιλιόταν και γράφοταν στην περιοχή του Αιγαίου και μάλιστα 5 – 7 αιώνες προ του Ομήρου! Επομένως, είναι εξαιρετικά δύσκολο να πειστεί κάποιος ότι η λέξη «εισήλθε» στην Ελληνική γλώσσα, αφού η «αυθυπαρξία» της σ' αυτήν είναι «αυταπόδεικτη».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. C. ROUSSOS, THE THORAX, second edition 1995, International edition
2. Ηρόδοτος, βιβλίο 1
3. Όμηρος, Ιλιάδα, ραψωδία Δ 133, Ε 99
4. LIDDEL & SCOTT, Μέγα λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης (σε. 505)
5. JOHN CHADWICK, Ο Μυκηναϊκός Κόσμος, Cambridge, 1976 (Ελλ. Έκδοση: Gutenberg, 1997)
6. M. VENTRIS, J. CHADWICK, Evidence for Greek Dialect in the Mycenaean archives. Journal of Hellenic Studies v. 73 (1953), p. 84-105
7. M. VENTRIS, J. CHADWICK, Documents in Mycenaean Greek, Cambridge, 1956
8. J. T. HOOKER, Εισαγωγή στη Γραμμική Β, σελ. 15, Bristol Classical Press, U.K.1980